

O'ZBEKISTONDA INSON RESURSLARINI YAXSHILASHDA TA'LIM MUASSASALARINING YETAKCHILIGI VA BOSHQARUVI

Botirova Ozoda Bahodir qizi

Toshkent davlat pedagogika universiteti.

Ta'lim muassasalari boshqaruvi yo'nalishi 2-kurs magstranti.

Email: ozodabotirova863@gmail.com

Tel: +998998096599

Abstrakt: O'zbekistondagi ta'lim muassasalari yuqori darajadagi inson resurslarini ishlab chiqarishi va ilm-fan va texnologiyalarini tushunish uchun raqobatlashishi kutilmoqda. Ushbu maqsadga erishish uchun ta'lim muassasalarida akademik mukammallikni optimallashtirish va erishishda, xususan, ta'lim, sanoatning dolzarbligini, yangi bilimlarga hissa qo'shish va imkoniyatlarni kengaytirishda harakat qilishlari va rol o'ynashlari kerak. Inson resurslari sifatini oshirish jarayonining muhimligini anglagan holda, hukumat, ta'lim muassasalari menejerlari, o'qituvchilar va o'quvchilar O'zbekistonda inson resurslarini rivojlantirish orqali yanada sifatli ta'limni yaratish uchun turli tadbirlar orqali maqsadlar, qarashlar va missiyalarga erishishga intilishmoqda. O'quv dasturlarini ishlab chiqish va baholash tizimini takomillashtirish, ta'lim muassasalarini takomillashtirish, o'quv materiallarini ishlab chiqish va sotib olish, o'qituvchilar va ta'lim xodimlarini o'qitish, ularning ko'nikmalarini rivojlantirish.

Kalit so'zlar: Yetakchilik, menejment, ta'lim muassasalari, jarayon, inson resurslari.

Kirish. Inson resurslari (HR) - bu tashkilot, biznes sektori, sanoat yoki iqtisodiyotning ishchi kuchini tashkil etuvchi odamlar to'plami. Torroq tushuncha-bu inson kapitali, shaxslar buyuradigan bilim va ko'nikmalar. Shunga o'xshash atamalarga ishchi kuchi, mehnat yoki xodimlar deyiladi.

Hayotimizning barcha sohalarida inson resurslarini boshqarishda, yangicha fikrlaydigan, qiyin damlarda mas'uliyatni o'z zimmasiga ola biladigan, hayot bilan hamqadam yurishga qodir, iymoni pok, bilimdon, ishbilarmon odamlarni topish, ularga ishonch bildirish hamda ular tomonidan xodimlarni boshqarishda zamonaviy usullardan foydalanish eng dolzarb masalalaridan biridir. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2018-yil Oliy Majlis Senati va Qonunchilik palatasiga Murojaatnomasida: —Davlat boshqaruvida samaradorlikni oshirish 13

maqsadida davlat xizmatiga malakali mutaxassislarni jalb etishga qaratilgan yagona kadrlar siyosatini shakllantirish zarurligini alohida ta'kidladilar.

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning Oliy Majlis Senati va Qonunchilik palatasiga Murojaatnomasi. 2018-y

Inson resurslarini boshqarish. Inson mansab sifatida emas (struktura elementi sifatida emas) to'ldirilmaydigan resurs – uchta asosiy komponentdan (mehnat funksiyasi, ijtimoiy munosabatlar, ishchining ahvoli) iborat tashkilotning ijtimoiy elementi sifatida koriladi. Ushbu konsepsiyaning asoschisi Yaponiyaning yetakchi olimlari hisoblanadi.

Yuqori sifatli inson resurslarini ishlab chiqarish uchun, sanoat dolzarbligini oshirish uchun, fundamental va psixologik o'zgarishlarni amalga oshirish uchun ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini yaxshilash, va buning uchun ta'lim muassasalarining rolini jonlantirish kerak. Yangi bilimlar va imkoniyatlarni kengaytirish uchun inson resurslarini takomillashtirishda tashabbus strategiyasini boshqarish rejalashtirilgan va to'g'ri boshqarilishi kerak.

Ta'lim muassasalari bitiruvchilarining raqobatbardoshligini oshirish uchun o'qituvchilar va ta'lim sifati asosiy narsa hisoblanadi, shuning uchun ta'lim muassasalarining inson resurslarining yuqori sifati ham ta'lim muassasalarida yuqori raqobatbardoshlikka ega bo'ladi, chunki inson resurslari boshqa ta'lim muassasalari bitiruvchilariga qaraganda raqobatbardosh bitiruvchilarni yaratadi. Ta'lim muassasalari o'zlarining ideal maqsadlarini muvaffaqiyatli amalga oshirish va jamiyat, manfaatdor tomonlar va ota-onalarni xursand qilish uchun o'qishni tugatgandan so'ng sifatni yaxshilash dasturlarini boshqarish qanchalik muhimligini hisobga olish kerak.

O'zbekiston ta'lim muassasalari o'zlarining inson resurslari sifatini yaxshilash uchun qanday ta'sir etuvchi omillardan foydalanishlari mumkin?

O'quv dasturlari, resurslar mavjudligi, akademik madaniyat va boshqa mezonlar bilan bir qatorda ta'lim sharoitida muvaffaqiyat kalitlaridan biri bu yetakchilik va boshqaruvdir. Yetakchilik bo'yicha ta'lim bo'limi rahbarlarning siyosat, qarorlarni qabul qilishning asosiy omillari, ishdagi ishlash standartlari va nazorat ma'lumotnomalari to'g'risida qanday qaror qabul qilishlarini o'rganadi. Shuning uchun aniq qarash va missiyaga ega bo'lgan, mijozga yaqin, keng, xushmuomala va yuksak ma'naviyatga ega innovatsion g'oyalarga ega rahbarlar har bir muassasada, shu jumladan ta'lim bo'linmalarida zarur.

Natijalar:

Ta'lim muassasalaridagi barcha tadbirlar ushbu muassasalar rahbarligi va boshqaruvi ostida muammosiz va samarali ishlashi kerak. Har qanday millatda raqobatbardosh, ustun va professional ta'lim sharoitida albatta, inson resurslarini yaxshilash uchun menejment yaxshi rejalashtirilgan va boshqarilishi kerak. Bundan tashqari, rahbarlar xarizmatik bo'lishi, maqsadni his qilishi, boshqalarga ijobiy ta'sir ko'rsatishi va muammolarni hal qila olishi kerak. Kelajak avlodni ta'lim standartlariga javob beradigan va menejment va yetakchilik to'g'risida qobiliyatli, malakali va bilimdon bo'lishga tayyorlash uchun ta'lim muassasalari kuchli boshqaruv va yetakchilik qobiliyatiga ega bo'lishi juda muhimdir. Ushbu imkoniyatlarga yetakchilar rejalashtirilgan dasturlarni amalga oshirishda va kelajakni aniq tushunishda qabul qiladigan yetakchilik uslubi va strategiyasi kiradi.

Inson resurslari sifatini oshirish-bu ta'lim muassasalari kabi tashkilot madaniyati va tizimida katta o'zgarishlarni talab qiladigan, milliy va xalqaro darajadagi dunyoda sifat menejmenti tizimini joriy etishga qaratilgan kontseptsiya. Ta'lim muassasalarida ta'lim provayderlari sifatini yoki sifatini qondirish uchun e'tiborga olishlari kerak bo'lgan bir qancha omillar mavjud:

a Globallashuv davrida shiddat va raqobat kuchayganligi sababli, har bir ta'lim muassasasi mijozlar ehtiyojini qondirish uchun sifatni yaxshilashga intilishi kerak.

b Boshqaruv sifatini yaxshilashdagi asosiy muvaffaqiyatlardan biri bu ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, asosiy sababni aniqlash va o'z vaqtida yechim ishlab chiqishni o'z ichiga olgan ilmiy yondashuvdan foydalanishdir.

Muhokama:

Ta'lim muassasalari direktorlari yoki rahbarlari ko'pincha yetakchilik va menejmentni alohida rollar deb bilishadi, ammo eng aqilli ta'lim muassasasi direktori yoki rahbari ikkalasini qanday birlashtirishni biladi. Maktab samaradorligini oshirish va yaratish uchun eng muhim ko'rsatkichlardan biri bu rahbarning boshqaruvi bo'lib, boshqalarni rejalashtiradigan, boshqaradigan, tashkillashtiradigan va rag'batlantiradigan kuchli shaxsdir. Ta'limni boshqarish kuchli yetakchilikni talab qiladi, ta'lim muassasasi rahbar qobiliyatiga, mahoratiga va innovatsion fikrlashiga muhtoj.

Ta'lim standartlarini oshirish bo'yicha sa'y-harakatlarning mantiqiy natijasi ta'lim tizimining har bir elementini inson resurslaridan moddiy resurslargacha bo'lgan eng yuqori standartga oshirish talabidir.

Xulosa

Ta'lim muassasalari inson resurslari sifatini oshirish va rivojlantirish jarayonida, xususan, inson resurslari sifatini oshirish nuqtai nazaridan hal qiluvchi va strategik rol o'ynaydi. Ta'lim sifatini oshirish muvofiqlashtirilgan strategiya va jarayonni, shuningdek majburiy bo'lgan faoliyatni amalga oshirish rejasini talab qiladi. Infratuzilma, fondlar va ta'lim standartlarini takomillashtirish istagi inson resurslari sifatini oshirish jarayonini qo'llab-quvvatlaydi. Inson resurslari sifatini oshirish jarayonining qiymatini tan olgan holda, hukumat, ta'lim muassasalari ma'murlari, o'qituvchilar va talabalar maqsadlar, qarashlar va vazifalarni bajarish uchun ishlashadi. Ta'limning yuqori standartlarini ilgari surib, ko'plab qat'iy va samarali sa'y-harakatlarni amalga oshirib, tegishli o'quv dasturlari va baholash tizimini yaratish va takomillashtirish orqali ta'limda yetakchilik va boshqaruvni yanada rivojlantiradi.

Adabiyotlar:

- 1 Bryman, A. (1986). Etakchilik va tashkilotlar. UK: Routledge & Kegan Paul
- 2 Zaripov K. Ta'lim tizimini boshqarish.-Toshkent: Fan, 2005.
- 3 2020 yil uchun ta'limni rivojlantirish qarashlari va strategiyasi ta'lim sifatiga talablar, 1996 yil; Ta'lim va Madaniyat vazirining ma'ruzasi Ujung Pandang milliy Konvensiyasi III, 4-7 mart.
- 4 Qosimova D.S., Nazarova G.G., Salixova N.M., Ismailova N.S. Inson resurslarini boshqarish: Darslik. - T.: TDIU, 2011.-213 b.
- 5 Герчиков И.В. Управление персоналом (работник – самый эффективный ресурс компании). Учебник.